

IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIY TEKNOLOGIYALARNING O‘RNI VA AHAMIYATI

Teshaboyeva Mohigul Eldorjon qizi

Farg‘ona davlat universiteti

Iqtisodiyot yo‘nalishi 4-kurs talabasi

ANNOTATSIYA

Bugun biz davlat va jamiyat hayotining barcha sohalarini tubdan yangilashga qaratilgan innovatsion rivojlanish yo‘liga o‘tmoqdamiz. Mazkur maqolada bugungi kunning rivojlanishi uchun hamda taraqqiy topishida innovatsiyalarning nechog‘lik muhim ahamiyatga ega ekanligi haqida keltirib o‘tilgan.

Сегодня мы находимся на пути инновационного развития, направленного на коронное обновление всех сфер жизни государства и общества. В данной статье приводятся сведения о важности инноваций для развития и развития сегодняшнего дня, а также о преимуществах в финансировании инновационных проектов .

Today we are on the path of innovative development aimed at radical renewal of all spheres of life of the state and society. This article discusses the importance of innovation for the development of the present day and its development, as well as the benefits of financing innovative projects.

Kalit so‘zlar: *innovatsiya, modernizatsiya, infratuzilma, kredit, investitsiya, bank, foiz, resurs, kashfiyot, moliyalashtirish.*

Bugungi kunda har qanday davlatning barqaror taraqqiyoti asosini innovatsion faoliyat tashkil etadi. Tarix shundan dalolat beradiki, inson o‘zining aql-zakovati bilan dastlabki mehnat qurollarini o‘ylab topishdan, algoritm va nanozarralar, zamonaviy innovatsion kompyuter, quyosh va boshqa yuqori texnologiyalarni kashf etishgacha bo‘lgan murakkab yo‘lni bosib o‘tdi. Innovatsiya, ta‘rifiga ko‘ra, yangi narsani kiritishdir. Yangiliksiz, yangi narsa bo‘lmaydi va hech qanday yangilik bo‘lmasa, hech qanday taraqqiyot bo‘lmaydi. Innovatsiya haqiqatan ham zamonaviy mavjudlikning asosiy sababidir. Innovatsiya ba‘zi nojo‘ya oqibatlariga olib kelishi mumkin bo‘lsa -da, o‘zgarish muqarrar va ko‘p hollarda yangilik ijobiy o‘zgarishlarni keltirib chiqaradi.

Iqtisodiyot ishlab chiqarishni ko‘paytirishning ikki yo‘li mavjud:

Birinchi ishlab chiqarish jarayoniga kiradigan kirishlar sonini ko‘paytirish;

Ikkinchisi innovatsiyaning mohiyatini juda yaxshi tasvirlaydi. Innovatsiyaning maqsadi - yangi g'oyalar va texnologiyalarni ishlab chiqish, natijada hosildorlikni oshiradi va bir xil kirish bilan ko'proq mahsulot ishlab chiqaradi.

Iqtisodiyotda texnologiya mamlakatlar, mintaqalar va shaharlar iqtisodiy o'sishining asosiy omili ekanligi ko'pchilik tomonidan qabul qilinadi. Texnologik taraqqiyot ko'proq va sifatli tovarlar va xizmatlarni yanada samarali ishlab chiqarish imkonini beradi, farovonlik bunga bevosita bog'liq.

Texnologiyalar orqali yutuqlar:

Natijalarni maksimal darajada oshirish.

Ishlab chiqarish tannarxini pasaytirish.

Yuqori o'sish sur'atlariga erishish.

Texnologik taraqqiyotning mazmuni esa quyidagicha:

Texnologik yaxshilanishlar mahsulot sifatini yaxshilashga yordam beradi;

Bir sohadagi texnologiya taraqqiyoti boshqa tarmoqlarda ham imkoniyatlar yaratishi mumkin;

Rivojlanish texnologik taraqqiyot tufayli ishlab chiqarilgan mahsulotlarning tannarxini ham pasaytirishi mumkin;

Texnik taraqqiyot jamiyat va uning odamlari uchun muhim afzalliklarni ham amalga oshirishi mumkin;

Iqtisodiy rivojlanish uchun yechimlar:

Eksportning o'sishi -ishlab chiqarishda qiyosiy ustunlikka ega bo'lgan tovarlarni ishlab chiqarish cheklangan bozor hajmini hal qiladi.

Sanoatlashtirish -ishlab chiqarishni jihozlashning takomillashtirilgani qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishini ko'paytirish, ishlab chiqarish tarmoqlarini tashkil etish iqtisodiyotning barcha biznes tarmoqlarining asosiy ehtiyojlarini qondirishga yordam beradi.

Yuqorida aytib o'tilganidek, rivojlanayotgan mamlakatlar innovatsiyaga bog'liq, chunki yangi raqamli texnologiyalar va innovatsion yechimlar dunyoning eng qashshoq mintaqalarida kasallik, qashshoqlik va ochlikka qarshi kurashish uchun katta imkoniyatlar yaratadi. Rivojlangan davlatlar ham bu mavzular bilan bog'liq o'z muammolarini hal qilish uchun innovatsiyaga tayanadi. Ochlikni kamaytirishga, masalan, qishloq xo'jaligining hosildorligi, aholining keyingi o'sishi ehtimoli yuqori bo'lgan rivojlanayotgan mamlakatlarda hal qiluvchi ahamiyatga ega. Rivojlanayotgan mamlakatlardagi kichik fermer xo'jaliklari muhim rol o'ynaydi, chunki oziq -ovqat mahsulotlarining 80% bu jamoalarda ishlab chiqariladi.

Iqtisodiy o‘shirish ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytiradigan va ishlab chiqarishni ko‘paytirishga imkon beradigan innovatsiyalar va texnologik takomillashtirishga bog‘liq. Agar biz tashkilot nuqtai nazaridan qaraydigan bo‘lsak, turli xil avtomatlashtirish yechimlari qo‘lda, takrorlanadigan ishni kamaytiradi va muhimroq, qiymat yaratadigan vazifalar uchun vaqtni kamaytiradi.

Ishlab chiqarish samaradorligini oshirish ishni yanada mazmunli qiladi, chunki kam ta‘sirli vazifalarga kamroq vaqt sarflash kerak. Sizning biznesingizga bevosita ta‘sir ko‘rsatadigan, masalan, jarayonlarni takomillashtirish, muammolarni hal qilish yoki mijozlaringiz bilan suhbat qurishga qanchalik ko‘p vaqt sarflasangiz, xarajatlarni kamaytira olasiz, tovar aylanmasini ko‘paytirasiz va ta‘minlaysiz. Sizning mijozlaringiz ularga haqiqatan ham foyda keltiradigan yechimlar bilan ta‘minlanishadi.

Xulosa qilib aytganda, texnologiya iqtisodiy rivojlanishga ham ijobiy, ham salbiy ta‘sir ko‘rsatmoqda. Bu bozorda mahsulotlarni katta ishlab chiqarishga yordam beradi va xalqaro mijozlar bilan o‘zaro aloqada bo‘ladi. Texnologiya xalqaro biznes bilan aloqani rivojlantirdi, bu biznesni butun dunyoda muvaffaqiyat bilan gullab-yashnamoqda. Salbiy jihati shundaki, mexanizmlar joriy etilgani tufayli ishchilarga talablar kamaymoqda, bu esa mamlakatda ishsizlikni keltirib chiqarmoqda, biznesni samarali olib borish uchun dastgohlar o‘rnatilgani tufayli boshqa joyga ko‘chirilgan ishchilar bor. Texnologiyadan foydalanish ishchining hayotiga va ularning daromad manbaiga ta‘sir qilmasligi uchun nazorat ostida amalga oshirilishi kerak. Aks holda, texnologiya mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirish zid ta‘sir qilishi mumkin. Ammo shuni yodda tutingki, texnologiya bizni keraksiz bo‘lgan har qanday jismoniy ishni bajarishdan to‘xtatadi, shuning uchun biz texnologiyadan kerak bo‘lganda yordam olishimiz kerak, chunki biz texnologiyalarning mavjudligini suiiste‘mol qilmasligimiz kerak. Global tebranishlar va yetarlicha xavfsizlikning yo‘qligi sababli mamlakat iqtisodiyotining ortib borayotgan ekspozitsiyasi iqtisodiyotda salbiy holatni keltirib chiqarmoqda[4]. Rivojlanish uchun texnologiyalar ishlab chiqaradigan mamlakatlar boshqa mamlakatlarga iqtisodiy ustunlik olib keladi. Ta‘lim xalqqa bilim berib, uning yangi taraqqiyot sharoitlariga moslashishiga yordam berib, iqtisodiyot rivojiga katta hissa qo‘shishi mumkin. Texnologiya ish joylarini yo‘q qiladi va xodimlarni yollashni to‘xtatadi, lekin boshqa tomondan, ular imkoniyatlar yaratadi va ularga tashkilot uchun zarur bo‘lgan boshqa vazifalarni o‘rgatadi. Elektron tijoratning joriy etilishi zamonaviy iqtisodda tijoratning o‘lchovlarini va texnologiyalarning rivojlanishi tufayli uning rivojlanishini ham o‘zgartirdi. Texnologiya bilan shug‘ullanayotganda yodda tutish kerak bo‘lgan yana bir narsa bor: ko‘r bo‘lmang va oldinga chiqadigan har bir texnologiyani tanlang, iqtisod va mamlakatda mavjud texnologiyani oqilona

saqlaydigan texnologiyani tanlang. Oqim bilan bormang va boshqa mamlakat tanlayotganini tanlang. Ehtimol, bizda boshqalarda bor narsa yo'qdir yoki bizda ularda yo'q narsa allaqachon mavjud. Texnologiyani tanlash, uni amalga oshirishni rejalashtirishdan oldin ham juda muhimdir. Biz butun mamlakat iqtisodiyotiga sarmoya kiritadigan texnologiyalarni sotib ololmaymiz, lekin arzonroq va mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirish uchun foydali bo'lgan texnologiyalarni topishimiz kerak.

Garchi bizning innovatsion faoliyatimiz dunyoni qutqarish uchun yetarli darajada kuchli bo'lmasa-da, biz ta'sir qila oladigan narsalarni yaxshilashga e'tibor qaratishimiz kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Mamlakatlar tanazzuli sabablari, Daron Ajemo'g'li; Jeyms Robinson 2021-yil.
2. Acs, Z.J., Estrin, S., Mickiewicz, T. and Szerb, L., 2018. Entrepreneurship, institutional economics, and economic growth: an ecosystem perspective.
3. Aghion, P., Jones, B.F. and Jones, C.I., 2019. Artificial Intelligence and Economic Growth . Chikago universiteti nashriyoti.
4. Nordhaus, W., 2019. Climate change: The ultimate challenge for economics. American Economic Review.